

© К. І. Мізін
(Кременчук)

КОМПАРАТИВНІ КОМПОЗИТИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДЕФРАЗЕОЛОГІЗАЦІЇ УСТАЛЕНИХ ПОРІВНЯНЬ АНГЛІЙСЬКОЇ І НІМЕЦЬКОЇ МОВ

У пропонованій статті розкрито структурне, семантичне і прагматичне підґрунтя одного із механізмів дефразеологізації усталених порівнянь (далі – УП) англійської і німецької мов, який слугує основою для формування компаративних композит. Аналіз фактичного матеріалу виявив, що не всі компаративні композити утворені на базі усталеного словосполучення і не кожне УП може трансформуватися у складний прикметник, зокрема компаративну композиту. Приклади чітко продемонстрували не лише інтенсивність вияву ознаки в УП і компаративних композитах, яка міститься в модулі-прикметнику, але і її експресивність. При цьому підсилення ознаки відбувається не тільки внаслідок самого процесу деривації, оскільки підсилення дії або стану шляхом порівняння є сутністю процесу фразеологізації компаративних словосполучень. Цілком очевидно, що порівняння різнорідних предметів або груп предметів не може не включати елемента експресії. Метафоричний перенос, який лежить в основі такого порівняння, практично завжди призводить до інтенсифікації ознаки, що виражається. Тому відмінність між компаративом і прикметником має навіть не морфолого-синтаксичний, а комунікативний характер. Цільнооформлена одиниця є більш рухомою та зручною для комунікації.

Ключові слова: усталене порівняння, дефразеологізація, образ-еталон, деривація, компаративний композит.

К. И. МИЗИН. КОМПАРАТИВНЫЕ КОМПОЗИТЫ КАК РЕЗУЛЬТАТ ДЕФРАЗЕОЛОГИЗАЦИИ УСТОЙЧИВЫХ СРАВНЕНИЙ АНГЛИЙСКОГО И НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКОВ

В статье раскрыта структурная, семантическая и прагматическая основа одного из механизмов дефразеологизации устойчивых сравнений (далее – УС) английского и немецкого языков, который служит базой для формирования компаративных композит. Анализ фактического материала показал, что не все компаративные композиты образованы на основе устойчивых словосочетаний и не каждое УС может трансформироваться в сложное прилагательное, в частности компаративную композиту. Примеры четко продемонстрировали не только интенсивность проявления признака в УС и компаративных композитах, который содержится в модуле-прилагательном, но и его экспрессивность. При этом усиление признака происходит не только в результате самого процесса деривации, поскольку усиление действия или состояния путем сравнения является сущностью процесса фразеологизации компаративных словосочетаний. Вполне очевидно, что сравнение разнородных предметов или групп предметов не может не включать элемента экспрессии. Метафорический перенос, который лежит в основе такого сравнения, практически всегда приводит к интенсификации выражаемого признака. Поэтому отличие между компаративом и прилагательным имеет даже не морфолого-синтаксический, а коммуникативный характер. Цельнооформленная единица является более подвижной и удобной для коммуникации.

Ключевые слова: устойчивое сравнение, дефразеологизация, образ-эталон, деривация, компаративный композит.

K. I. MIZIN. COMPARATIVE COMPOSITES AS A RESULT OF DEPHRASEOLOGIZATION OF SET SIMILES IN GERMAN AND ENGLISH

This article deals with the structural, semantic and pragmatic ground of a mechanism of dephraseologizing English and German set similes which serve as a basis for comparative composites. The analysis of the corpus of units under discussion has shown that not all of the comparative composites have been built on the basis of set phrases, and not every set simile can be transformed into a compound adjective, in particular into a comparative composite. The examples clearly demonstrate not only the intensity of manifestation of the feature represented in the module-adjective in set similes and comparative composites, but also its expressiveness. Strengthening of the feature is

not a result of the deprivation process only, since strengthening of an action or a state by means of comparison is the essence of the process of phraseologization of comparative word-combinations. It is obvious that the comparison of heterogeneous subjects or groups of subjects is bound to include the element of expressiveness. Metaphorical transfer, which lies in the foundation of this comparison, nearly always results into intensification of the expressed feature. Accordingly, the difference between a comparative and an adjective is not of the morphological-syntactic, but of the communicative nature. An integral unit is more flexible and convenient for communication.

Key words: set simile, dephraseologization, image-model, derivation, comparative composite.

У пропонованій розвідці ми продовжуємо розкривати наше бачення розв'язання численних проблем такої актуальної нині царини мовознавства, як фразеологія. Так, у попередніх дослідженнях ми торкалися однієї з цих проблем – дефразеологізації, яку аналізували у межах структурно-семантичних змін фразеологічних одиниць (далі – ФО) (Мізін 2003: 78-79). Оскільки під поняттям “дефразеологізація” криється низка структурних і семантичних перетворень ФО, то у цій статті ми детальніше розкриємо саме ту трансформацію цих одиниць, унаслідок якої на базі ФО виникають нові слова, семантика яких визначається фразеологізмом-прототипом.

Уточнення предмета нашого дослідження необхідне з тієї причини, що поняттям “дефразеологізація” називають як об'єктивно, так і суб'єктивно зумовлені шляхи еволюції ФО: перші спричинені об'єктивними законами розвитку тієї чи іншої мови, другі – носіями мови (мовцями), які залежно від наміру комунікації можуть зреалізовувати певний механізм дефразеологізації, наприклад, мовну гру. Це, тобто друге, розуміння поняття “дефразеологізація” домінує нині у мовознавчих студіях, де дефразеологізація, разом із протилежною тенденцією – фразеологізацією, тлумачиться як стилетворчий складник мови сучасної преси (див., напр.: Куклина, 2006; Резенков, 2010). Тут її сутність виявляється у творчій актуалізації внутрішньої форми та роздільнооформленої структури ФО шляхом порушення фразеологічної норми, оскільки у варіюванні узуальної форми й значення ФО, у продукуванні інтерпретаційної неоднозначності полягає лінгвокреативний потенціал явища дефразеологізації.

Іншими словами, під дефразеологізацією розуміють будь-який процес відновлення в окремих компонентах ФО їх вторинних лексико-семантичних властивостей (Жуков 2000: 84). Результатом дії таких механізмів дефразеологізації, як експлікація образної основи ФО, буквализація, подвійна актуалізація, еліпсис, розширення складу ФО, використання структурно-семантичної моделі ФО є: 1) інтенсифікація образного, емоційного, експресивного значень; 2) підсилення денотативного змісту, конкретизація, пристосованість ФО до певної мовленнєвої

ситуації; 3) вплив на читача; 4) “інтимізація” мовлення, створення невимушеної бесіди з читачем; 5) гра слів, створення каламбурів; 6) креолізований текст (залучення фразеології забезпечує комплексний прагматичний вплив на адресата). Відомо, що ці механізми дефразеологізації в сучасному мовленні, зокрема у текстах мас-медіа, зумовлені такими чинниками: 1) послабленням цензури, морально-культурних і мовних норм у тій чи іншій лінгвокультурі; 2) ефектом новизни за рахунок прагнення до сенсаційності, парадоксу; 3) актуалізацією мовної гри, каламбуру як засобу впливу на адресата; 4) зростаючим виявом особистісного лінгвокреативного начала, мовленнєвого “егоцентризму”; 5) орієнтацією на сучасність, мовленнєву “моду”, демонстративність; 6) перетворенням поширених ФО, афоризмів, цитат з художніх творів тощо; 7) цілеспрямованим ускладненням, багатоплановістю прийомів дефразеологізації, які торкаються одночасно і плану змісту, і плану вираження; 8) застосуванням власне газетних немовних виражальних засобів для ескалації експресії.

На відміну від зазначених вище механізмів дефразеологізації, наша розвідка присвячена висвітленню сутності того процесу дефразеологізації, який маючи різні позначення (лексикалізація ФО, усічення структури ФО, згортання структури ФО тощо), зводиться до одного – трансформації плану вираження, тобто перетворення роздільнооформленої мовної одиниці в однослівну. Тому метою пропонованої статті є розкриття одного зі шляхів дефразеологізації усталених порівнянь англійської і німецької мов, який слугує основою для формування компаративних композит.

Зауважимо, що цей шлях дефразеологізації відбувається в напрямку від більш складної одиниці до менш складної, оскільки занадто об’ємне оформлення знання про предмет не може задовольняти того, хто говорить, тому воно отримує чітке словесне оформлення. Особливо актуальним цей дефразеологізаційний процес є для германських мов, зокрема англійської та німецької. Так, дослідники німецької мови зазначають, що складні слова – композити – розглядаються як одна з особливостей і можливостей німецької мови перетворення багатослівних номінацій у вигляді вільних / стійких синтаксичних структур. Цей процес, що є злиттям в одну словесну цілісність (вільного / стійкого) словосполучення, називається універбацією (Гатауллин 2001: 36). Підґрунтям для останньої слугує, по-перше, надзвичайно висока емпірична продуктивність словоскладання в сучасній німецькій мові, що має системний характер, по-друге, тенденція до економії мовленнєвих засобів (Плотникова 2000: 77). Друга тенденція є актуальною і для англійської мови. Тим більше, якщо брати до уваги загальноновизнаний

нині факт, що процес економії мовленнєвих засобів набуває поширення в усіх європейських мовах.

Щодо одиниць нашого фактичного матеріалу – усталених порівнянь, то тут за допомогою універбації утворюються нові номінативні одиниці з прозорою словотвірною структурою та зв'язаними мотивованими значеннями, напр.: *schnell wie ein Blitz* (досл.: швидкий, як блискавка) – ‘надзвичайно швидко’ → *blitzschnell* (DKW: 189). Як бачимо, мова йде передусім про компаративні композити, які належать до компаративних складних прикметників; останні ж називають ще “згорнутими” компаративними конструкціями (Новикова 2006: 88), до яких входять, окрім компаративних композитів, і компаративні похідні прикметники, наприклад, у німецькій мові це прикметники із суфіксами *-haft*, *-artig*, *-förmig*, *-ig*, *-isch*, напр.: *mädchenhaft*; *bildhaft*; *birnenförmig*; *zebraartig*; *kindisch*; *zwerbig*. Такі одиниці повністю відповідають правилам утворення складних слів у німецькій мові (Deutsch 1998: 196-191), напр.: *kalt wie Eis* (досл.: холодний, як лід) – ‘дуже холодний’ → *eiskalt* – ‘дуже холодний’; *arbeiten wie ein Pferd* (досл.: працювати, як кінь) – ‘важко працювати’ → *Pferdearbeit* – ‘важка робота’ (DKW: 280; KL: 478).

Показово, що цей – типовий саме для УП – механізм дефразеологізації ґрунтується значною мірою на процесах семантичної деривації цих одиниць. На основі згаданих процесів образи-еталони “вилучаються” з порівняльних зворотів і залучаються за допомогою вторинної номінації в лексико-семантичну систему мови, тобто формуються метафори, бо порівняння – проміжна ланка перенесення, і метафора, яка базується на психічній асоціації подібності, передбачає компаративність як стимул своєї еволюції. Перехід порівняння в метафору зумовлює редуکتивну зміну синтаксичної конструкції через виключення порівняльного сполучника (Огольцев 1978: 38, 62, 72).

Однією з причин такої дефразеологізації УП є те, що з часом сильне емоційне навантаження цих одиниць повністю або частково стирається, саме ж порівняння стає рідковживаним. Існує думка (див., напр.: Терентьев 1997: 94), що еволюція УП відбувається від слова до фрази і від фрази знову до слова, підґрунтям чому слугує одна з основних тенденцій мови – прагнення до якомога яскравішого вираження понять і якостей. Подібна тенденція виявляється і у зрощенні порівнянь в одне слово, напр.: англ. *snow-white* → *as white as snow* (досл.: білий, як сніг) – ‘білий як сніг’ (АУСКФ: 102). Цей процес можна пояснити прагненням сучасної мови до стислості, точності та

інформативності повідомлення, що визначається умовами життя – розвитком нових систем комунікації, широким використанням комп'ютерів.

Важливо у цьому зв'язку згадати думку тих дослідників англійської мови, які ще у середині минулого століття стверджували (див., напр.: Амосова, 1956), що одним зі шляхів утворення складних слів у сучасній англійській мові є не пряме й безпосереднє словоскладання як особливий словотвірний процес, а злиття в єдине цільнооформлене ціле елементів усталеного номінативного словосполучення. Крім цього, одним із можливих шляхів лексикалізації словосполучень є перетворення останніх у складне слово: *godsend* → *godes sonde* (посланий богом) (Ярцева 1952: 42). Показово, що моделі складних слів цього типу існували ще в період давньоанглійської мови. Цей факт засвідчує значну давність таких словотвірних типів: *іменна основа + прикметник* та *іменна основа + відіменниковий прикметник із суфіксом -ede* (Амосова 1956: 73, 76), напр.:

давньоангл. *is-calde* (холодний, як лід) → *ice-cold*;

давньоангл. *isern-græg* (сіро-залізного кольору) → *iron-grey*;

давньоангл. *meolc-hwYTE* (молочно-білий) → *milk-white*.

Утім, аналіз фактичного матеріалу дає змогу стверджувати, що не всі компаративні композити утворені на базі усталеного словосполучення. До того ж, не кожне УП може трансформуватися у складний прикметник, зокрема компаративну композиту. Так, дослідники встановили (див., напр.: Чернышева 1970: 170-176), що складні прикметники німецької мови виявляють граничність ознаки, підсиленої першим компонентом цих одиниць. Це дозволяє кваліфікувати останні як підсилювальні прикметники з опосередкованим підсиленням. Джерелом цього підсилення або інтенсифікації є, як правило, образні порівняння, зокрема УП (приклади за: НУФС; DKW; KL):

stark wie ein Bär → *bärenstark* (досл.: сильний, як ведмідь) – ‘дуже сильний’;

weiß wie Kreide → *kreideweiß* (досл.: білий, як крейда) – ‘дуже білий’;

glatt wie ein Aal → *aalglatt* (досл.: слизький, як вугор) – ‘дуже виверткий, хитрий’;

schwer wie Blei → *bleischwer* (досл.: важкий, як свинець) – ‘дуже важкий’;

schnell wie der Blitz → *blitzschnell* (досл.: швидкий, як блискавка) – ‘дуже швидкий’;

weich wie Butter → *butterweich* (досл.: м'який, як масло) – ‘дуже м'який’;

rot wie die Kirschen → *kirschrot* (досл.: червоний, як вишні) – ‘дуже червоний’;

weiß wie Schnee → *schneeweiß* (досл.: білий, як сніг) – ‘дуже білий’;

fromm wie ein Lamm → *lammfromm* (досл.: благочестивий, як ягня) – ‘дуже благочестивий’;

still wie ein Mäuschen → *mäuschenstill* (досл.: тихий, як мишка) – ‘дуже тихий’.

Цей факт підтверджує поширену думку (див., напр.: Чернышева 1970: 173), що утворення складних слів властиве німецькій мові більшою мірою, ніж англійській. Що ж стосується одиниць нашого фактичного матеріалу – УП, то тут при деривації випускаються, як правило, нестрижені компоненти, визначення агента чи інші другорядні члени, напр.:

pudelnackt → *nackt wie ein geschorener Pudel* (досл.: голий, як стрижений пудель) – ‘зовсім голий’;

fischgesund → *gesund wie ein Fisch im Wasser* (досл.: здоровий, як риба у воді) – ‘повністю здоровий’.

Слід зазначити у цьому зв’язку, що ознакова база образів-еталонів УП може виявляти різний обсяг. Найменший обсяг ознакової бази мають найменування артефактів як еталонів, тобто предметна лексика. Їхня внутрішня форма є, як правило, прозорою, оскільки в них актуалізується типова для носіїв мови ознака. Натомість еталони порівняння, які передають анімалістичну, фольклорно-анімалістичну та релігійну семантику, вирізняються ускладненою ознаковою базою. Збільшення семантичного потенціалу еталона та додаткові конотації, пов’язані з ним, можуть призводити до втрати початкової якісної ознаки порівняння і абсолютизації значення кількості ознаки (Новикова 2006: 105). Так, компаративна композита *knallrot*, семантика порівняння якої може пояснюватися як ‘червоний, як від удару’, втратила нині значною мірою зв’язок зі своєю мотиваційною основою. Прикметно, що в цьому порівнянні виражається високий ступінь ознаки, тому ця композита не може бути трансформована у вільне словосполучення. Це ж стосується і таких компаративних композит, як *knallblau*, *blitzblank*, що підтверджують мовленнєві зразки:

Wir putzen den Wagen blitzblank (Remarque 1963: 102);

Sie setzte die Worte blitzblank nebeneinander (Noll 1979: 61);

Die vier Propeller-Kreuze glänzten im knallblauen Himmel (Frisch 1991: 21).

Зауважимо, що у деяких компаративних композитах цього типу трансформація в УП є, все ж таки, можливою, напр.:

Früher war sie bildschön, aber jetzt! (Noll 1994: 194).

Коли ж компаративна композита виражає лише високий ступінь ознаки, то її трансформація, як ми вже зазначали, в УП є неможливою, напр.:

Unter meinem Unterschlupf wurde es offenheiß (Remarque 1963: 122);

Rosa sah an mir vorüber, als wären wir todfremd (Remarque 1963: 117);

Als ich am nächsten Morgen einen Blick in die unaufgeräumte Küche warf, war mir einmal wieder speiübel (Noll 1994: 163).

Натомість в УП часто неможливо простежити процес формування ознакової бази образу-еталона, оскільки конектор *as / wie* провокує, як правило, широкі асоціативні зв'язки, що може призводити до узуалізації затемненої ознаки образу-еталона. Так, у німецькому УП *hässlich wie die Nacht* (досл.: страшний, як ніч) ознакова база є демотивованою, оскільки образ-еталон *die Nacht* асоціюється у представників німецької лінгвокультури передусім із чарівністю, красою, таїною тощо, але у цьому випадку зазнала актуалізації інша концептуальна ознака – темнота, яка викликає асоціації зі страхом. Наведемо ще подібний приклад: яскравою характерною особливістю образу-еталона *der Hase* (заєць) в УП *hässlich wie der Hase* (досл.: страшний, як заєць) є у свідомості носіїв німецької мови насамперед полохливість (боягузтво), проте в цьому випадку підкреслюється, очевидно, той факт, що заєць має негарну губу, тому людина із заячою губою або схожа на неї є негарною.

Аналіз фактичного матеріалу виявив, що як в англійській, так і в німецькій мовах однією з найчисельніших і найпоказовіших семантичних груп компаративних композит, що виникли внаслідок дефразеологізації УП, є одиниці із семантикою кольоропозначення, напр.:

англ. (*as*) *grey as ash* (досл.: сірий, як попіл) – ‘1) сірий; 2) сивий’ (АУСКФ: 10) → *ash-grey*;

(*as*) *red as fire* (досл.: червоний, як вогонь) – ‘1) інтенсивно червоного кольору; 2) червоний від гніву / сорому’ (АУСКФ: 47) → *fire-red*;

(*as*) *red as a fox* (досл.: червоний, як лисиця) – ‘червоного кольору, рудий (волосся, хутро і под.)’ (АУСКФ: 47) → *fox-red*;

(*as*) *black as a crow* (досл.: чорний, як ворона) – ‘1) чорний, синяво-чорний; 2) брудний (з голови до ніг); 3) одягнений у чорне; 4) у поганому настрої; похмурий’ (АУСКФ: 33) → *crow-black*;

(*as*) *white as bone* (досл.: білий, як кістка) – ‘білосніжний’ (АУСКФ: 19) → *bone-white*;

(*as*) *white as a lily* (досл.: білий, як лілія) – ‘1) білий, ніжний (про обличчя, колір

шкіри жінки, дитини); 2) чистий, білосніжний' (АУСКФ: 68) → *lily-white*;

нім. *schwarz wie Kohle* (досл.: чорний, як вугілля) – 'дуже чорний' (НУФС: 99) → *kohlenschwarz*;

rot wie Blut (досл.: червоний, як кров) – 'інтенсивно-червоний' (НУФС: 34) → *blutrot*;

grün wie Gras (досл.: зелений, як трава) – 'інтенсивно-зелений' (НУФС: 72) → *grasgrün*;

hell wie Gold (досл.: світлий, як золото) – 'яскраво-жовтий (часто про колір вина)' (НУФС: 70) → *goldhell*;

weiß wie eine Lilie (досл.: світлий, як лілія) – 'білосніжний' (НУФС: 110) → *lilienweiß*;

schwarz wie ein Rabe (досл.: чорний, як ворон) – 'інтенсивно-чорний' (НУФС: 141) → *rabenschwarz*;

grau wie Asche (досл.: сірий, як попіл) – 'попелястого кольору' (НУФС: 23) → *aschgrau*.

Ці приклади чітко унаочнюють не лише інтенсивність вияву ознаки в УП і компаративних композитах, яка міститься в модулі-прикметнику, але і її експресивність. При цьому підсилення ознаки відбувається не тільки внаслідок самого процесу деривації, оскільки підсилення дії або стану шляхом порівняння є, власне, сутністю процесу фразеологізації компаративних словосполучень. Цілком очевидно, що порівняння різнорідних предметів або груп предметів не може не включати елемента експресії. Метафоричний перенос, який лежить в основі такого порівняння, практично завжди призводить до інтенсифікації ознаки, що виражається. Тому відмінність між компаративом і прикметником є навіть не морфолого-синтаксичного, а комунікативного характеру. Цільнооформлена одиниця є більш рухомою та зручною для комунікації. Цю думку унаочнює така схема:

план змісту –	<i>white / weiß</i>	<i>snow / Schnee</i>
	диференційна	(<i>as / wie</i>) денотат
	характеристика	(образ)
план вираження –	англ. <i>as white as snow</i> ; <i>snow-white</i> ; нім. <i>weiß wie Schnee</i> ; <i>schneeweiß</i> .	

Як бачимо, порівняння як розумовий акт може не мати прямого граматичного оформлення, реалізація ж його у мовленні примушує мовця наділяти порівняння тією

чи іншою формою. Що ж стосується УП, то тут, на відміну від авторського образного порівняння, будь-який учасник комунікації має можливість вибору – УП чи компаративна композита / похідний компаративний прикметник (якщо такі є). Зазначимо у цьому зв'язку, що вибору компаративних композит (похідних компаративних прикметників) і їхній поширеності у мовленні сприяє наявність активної словотвірної моделі цього типу.

Таким чином, у пропонованій статті розкрито структурне, семантичне і прагматичне підґрунтя одного із механізмів дефразеологізації усталених порівнянь англійської і німецької мов, який слугує основою для формування компаративних композит. Виявлено, що цей – типовий саме для УП – механізм дефразеологізації ґрунтується значною мірою на процесах семантичної деривації цих одиниць. На основі згаданих процесів образи-еталони 'вилучаються' з порівняльних зворотів і залучаються за допомогою вторинної номінації в лексико-семантичну систему мови, тобто формуються метафори, бо порівняння – проміжна ланка перенесення, і метафора, яка базується на психічній асоціації подібності, передбачає компаративність як стимул своєї еволюції. Перехід порівняння в метафору зумовлює редуکتивну зміну синтаксичної конструкції через виключення порівняльного сполучника.

Аналіз фактичного матеріалу виявив, що не всі компаративні композити утворені на базі усталеного словосполучення. До того ж, не кожне УП може трансформуватися у складний прикметник, зокрема компаративну композиту. Приклади чітко унаочнили не лише інтенсивність вияву ознаки в УП і компаративних композитах, яка міститься в модулі-прикметнику, але і її експресивність, бо порівняння різнорідних предметів не може не включати елемента експресії. Метафоричний перенос, який лежить в основі такого порівняння, практично завжди призводить до інтенсифікації ознаки, що виражається. При цьому цільнооформлена одиниця є більш рухомою та зручною для комунікації.

Перспектива цієї статті вбачається у детальнішому аналізі прагматичного аспекту дефразеологізації УП.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Амосова Н. Н.* Этимологические основы словарного состава современного английского языка / Н. Н. Амосова. – М. : Изд-во лит-ры на иностр. яз., 1956. – 218 с.
2. *Гатауллин Р. Г.* Универбация синтаксических структур / Р. Г. Гатауллин // Теория поля в современном языкознании : межвуз. науч. сб. – Уфа : Изд-во Башкирского гос. ун-та, 2001. – С. 36–41.
3. *Жуков А. В.* Дефразеологизация в русском языке / А. В. Жуков // Вестник Новгородского гос. ун-та им. Ярослава Мудрого. Сер. "Гуманитарные науки : история, литературоведение, языкознание". – 2000. – № 15. – С. 84–91.
4. *Куклина И. Н.* Явления фразеологизации и

дефразеологізації в мові сучасної преси : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 / Куклина Н. І. – М., 2006. – 251 с. 5. *Мізін К. І.* Компаративні фразеологічні одиниці сучасної німецької мови : шляхи утворення та ідеографія : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04 / Мізін К. І. – К., 2003. – 237 с. 6. *Новикова Е. В.* Эталоны сравнения в немецкой языковой картине мира : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04 / Новикова Е. В. – Омск, 2006. – 160 с. 7. *Огольцев В. М.* Устойчивые сравнения в системе русской фразеологии / В. М. Огольцев. – Л. : Изд-во Ленинградского гос. ун-та, 1978. – 159 с. 8. *Плотникова Л. И.* Новое слово : порождение, функционирование, узуализация / Л. И. Плотникова. – Белгород : Изд-во Белгородского гос. ун-та, 2000. – 208 с. 9. *Резенков А. В.* Функционально-стилевой статус рекламных текстов малых форм : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык” / А. В. Резенков. – СПб., 2010. – 23 с. 10. *Терентьев А. В.* Адъективные компаративные фразеологические единицы как языковая универсалия (на материале английского языка) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04 / Терентьев А. В. – Нижний Новгород, 1997. – 352 с. 11. *Чернышева И. И.* Фразеология современного немецкого языка / И. И. Чернышева. – М. : Высш. шк., 1970. – 200 с. 12. Ярцева В. Н. Пути развития словосочетания (на материале английского языка) / В. Н. Ярцева // Ученые записки Ленинградского государственного университета. Серия : Филологические науки. – Л. : ЛГУ, 1952. – Вып. 15, № 156. – С. 42. 13. *Deutsch. Grammatik.* – Köln : Buch und Zeit Verlagsgesellschaft mbH, 1998. – 448 S.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ І ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

14. *АУСКФ* : Мізін К. І. Англо-український словник компаративної фразеології / К. І. Мізін. – Кременчук : Щербатих О. В., 2010. – 120 с. 15. *НУФС* : Мізін К. І. Німецько-український фразеологічний словник (усталені порівняння) / К. І. Мізін. – Вінниця : Нова книга, 2005. – 304 с. 16. *DKW* : Der kleine Wahrig. Wörterbuch der deutschen Sprache / [Neu herausgegeben von Dr. Renate Wahrig-Burfeind mit einem „Lexikon der deutschen Sprachlehre“]. – Gütersloh : Bertelsmann Lexikon Verlag GmbH, 1997. – 1152 S. 17. *Frisch M.* Homo faber / M. Frisch. – Frankfurt / M. : Suhrkamp-Verl., 1991. – 203 S. 18. *KL* : Krüger-Lorenzen K. Deutsche Redensarten : und was dahinter steckt / K. Krüger-Lorenzen. – München : Wilhelm Heyne Verlag, 2001. – 860 S. 19. *Noll D.* Die Abenteuer des Werner Holt. Roman einer Jugend / D. Noll. – Berlin ; Weimar : Aufbau-Verlag, 1979. – 550 S. 20. *Noll I.* Die Apothekarin / I. Noll. – Zürich : Diogenes Verl., 1994. – 246 S. 21. *Remarque E. M.* Drei Kameraden / E. M. Remarque. – M. : Verl. für fremdsprachige Literatur, 1963. – 462 S.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2014